

*Okány Község Önkormányzata
Óvoda Intézményének
Nevelési Programja*

A Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

Adaptációjának éve : 1999.

Módosításának éve: 2014.

Tartalomjegyzék

Bevezető

1.1.	A helyi programot meghatározó alapdokumentumok	1. old.
1.2.	Az intézmény adatai	2. old.
1.3.	Helyzetkép	3. old.
1.4.	Óvodánk jellemzői	4. old.
1.5.	Jövőképünk	5. old.
2.	Helyi óvodai nevelési programunk alapelvei és a fejlesztés célja	5. old.
2.1.	Alapelveink	5. old.
2.2.	Óvodánk nevelési célja	6. old.
3.	Helyi nevelési programunk feladatrendszere	7. old.
3.1.	Általános feladataink	7. old.
3.2.	Az egészséges életmód alakítása	7. old.
	Környezettudatos magatartás megalapozása	11. old.
3.3.	A fejlesztés tartalma	15. old.
3.3.1.	Az óvodai fejlesztés rendszerábrája	15. old.
3.3.2.1.	Játék és tanulási tevékenység	16. old.
3.3.2.2.	Társas és közösségi tevékenységek	22. old.
3.3.2.3.	Munkatevékenység	25. old.
3.3.2.4.	Szabadidős tevékenység	27. old.
4.	A komplex foglalkozások rendszere	28. old.
4.1.	A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	28. old.
4.1.1.	Anyanyelvi nevelés	28. old.
4.1.2.	Matematikai nevelés	30. old.

4.2.	A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	34. old.
4.2.1.	Természet - társadalom - ember	34. old.
4.2.2.	Művészeti tevékenységek	36. old.
4.3.	Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek	
	Mozgás, mindennapi testnevelés	42.old.
5.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének elősegítése	44. old.
5.1.	A sajátos nevelési igényű-kiemelt figyelmet igénylő- gyermek óvodai nevelése	45. old.
5.2.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő- kiemelt figyelmet igénylő- gyermek nevelése	46. old.
5.3.	Tehetséges- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	47. old.
6.	Az óvodai élet szervezése	47. old.
6.1.	Csoportszervezés	48. old.
6.2.	A nevelés tervezése	48. old.
6.3.	A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése	49. old.
6.4.	A tevékenységi formák szervezési jellemzői	50. old.
6.5.	A nevelés időkeretei: hetirend, napirend	51. old.
7.	Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége	54. old.
8.	Az óvoda kapcsolatrendszere	57. old.
8.1.	Óvoda – család	57. old.
8.2.	Óvoda – iskola	58. old.
8.3.	Óvodánk egyéb kapcsolatai	59. old.
9.	Intézményünk speciális szolgáltatásai	60. old.

10.	Az óvoda hagyományos ünnepei	60. old.
11.	Személyi és tárgyi feltételek	61. old.
11.1.	Személyi feltételek	61. old.
11.2.	Tárgyi feltételek	62. old.
12.	Érvényességi rendelkezések	62. old.
13.	Legitimációs záradék	63. old.

Bevezető

1.1 A helyi programot meghatározó alapidokumentumok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. Törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelésű tanuló iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól.
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról.
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról.
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata.

1.2. Az intézmény adatai

Az intézmény neve	:	Okány Község Önkormányzata Óvoda Intézménye
Az intézmény OM azonosító száma:		202083
Alapításának időpontja	:	2013. január 1.
Az intézmény székhelye	:	5534 Okány, Kossuth u. 19.
Típusa	:	Önállóan működő költségvetési szerv
Fenntartó neve, címe	:	Okány Község Önkormányzat Képviselő-testülete 5534 Okány, Kossuth u. 16.
Felügyeleti szerv neve, címe	:	Okány Község Önkormányzat Képviselő-testülete 5534 Okány, Kossuth u. 16.

Az Alapító okiratban rögzítettek alapján óvodánk a hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítését és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését is ellátja.

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyerekek ellátása. A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermek ellátása.

Az óvodába felvehető gyermeklétszám	:	75 fő
Csoportok száma	:	3
Az óvoda nyitva tartása	:	10 óra, 6⁴⁵ – 16⁴⁵ óráig a szülők igénye szerint

1.3. Helyzetkép

A „Gáspár pedagógiára” épülő Fábíán Katalin által készített: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Programot 1996-ban minősítette az Országos Közoktatási Intézet, melyet nevelőtestületünk 1999-ben adaptálta.

Az óvoda arculatát a nevelőtestületben együtt tevékenykedő óvónők alakítják, pedagógiai hitükkel, módszereikkel, közösen vállalt értékeikkel. Nevelési programunkat a Tevékenységközpontú Óvodai nevelési Program alapján a helyi sajátosságainkat, céljainkat figyelembe véve készítettük el.

A program nevelésfilozófiájában, óvoda- és gyermekképében összecseng nevelési elképzeléseinkkel. Középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, mely korszerű aktuális és nagyon jól használható a gyakorlatban.

Minden gyermek önálló, külön személyiség, akit olyannak kell elfogadnunk amilyen. Az elfogadás elősegíti, hogy segítségünkkel fejlődhessen, előreléphessen, belső lehetőségeit jobban megvalósíthassa. Ha ezt a bizalmat érzi a gyermek, akkor ő is hajlandó segítő, irányító kezünket elfogadni, s azzá válni, amivé csak lehetséges számára. Ezt a hivatást csak a gyermekeket szerető, értő, elfogadó ember végezheti eredményesen. A szeretettel, elfogadással, szakértelemmel párosuló nevelői munka eredményeként napról napra láthatjuk a gyermek személyiségének fejlődését, és érezhetjük viszont szeretetét, amely megújulásra ösztönöz, és erőt ad számunkra

Programunkban megfogalmazottak alapján esélyt adunk arra, hogy gyermekeink képességeiknek megfelelően fejlődhetnek. A komplex személyiségfejlesztés a gyermekek egyéni képességeit, fejlődési ütemeltolódásait figyelembe véve, differenciált fejlesztéssel minden egyes gyermek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kényszernélküli szabad kibontakoztatásával, kielégítésével, az alapvető gyermeki jogok biztosításával valósul meg.

Településünk hátrányos helyzetű, a szülők többségének nincs munkahelye, de mégis óvodába járatták gyermeküket, mert elismerik, fontosnak tartják nevelő-fejlesztő munkánkat. Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok és a pedagógiai segítőtársak (dajkák) összehangolt munkája segíti a hátrányos szociális környezetből jövő gyermekek felzárkóztatását, képességeik kibontakoztatását. Szakmai felkészültségük révén az óvónők ismerik a megfelelő módszereket ahhoz és vállalják a felelősséget, hogy úgy vezessék a rájuk bízott gyermekeket az óvoda-iskola átmenet küszöbéig, hogy gyermekeik felkészültek legyenek az új feladatokra, rendelkezzenek a szükséges személyiségvonásokkal az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez és eközben megőrizhessék boldog gyermekkorukat, óvodás életüket hasza át elsődleges, fő tevékenységük a játék.

Az elmúlt év tapasztalatai azt igazolják, hogy gyermekeink szeretnek óvodába járni, szívesen, örömmel tevékenykednek, nyitottak a környező világra.

Programunk újbóli felülvizsgálata, módosítása a 363/2012 (XI.20.) Kormányrendelet értelmében a módosított Alapprogram alapján illetve szellemében valósult meg.

1.4. Óvodánk jellemzői

Óvodánk 1991-ben épült óvoda céljára, a település központjában, egy impozáns épületegyüttes része.

Az épületben 3 csoportszoba működik, valamint egy jól felszerelt tornaszoba. Az intézmény 75 gyermek óvodai nevelését teszi lehetővé. Minden csoportszobához kiszolgáló helyiségek tartoznak. A csoportszobákból nyíló teraszok lehetővé teszik a gyerekek szabad levegőn való tartózkodását az év bármely szakában.

Tágas, világos folyosóról télikertek nyílnak, amelyek természetes megvilágítást nyújtanak az öltözőknek.

A nevelői szoba lehetőséget biztosít a különböző szakmai eszmecserék, továbbképzések, megbeszélések, szakmai műhelymunkák lebonyolítására. A több száz darabos szakkönyv és mesekönyv állományunk pedig az óvodapedagógusok színvonalas szakmai munkáját segíti. Az óvoda vezetőjének külön helyiség áll rendelkezésére.

Az épületet zöld övezet veszi körül, udvara tágas, füvesített, mozgásfejlesztő játékokkal van felszerelve. Minden csoportszobához virágoskert tartozik, melyben a folyamatosan nyíló virágok, zöld növények, örökzöldek árasztanak sajátos hangulatot. A virágos- és veteményeskert, az előkertben lévő halastó biztosítja gyermekeinknek a külső világ tevékeny megismerését, a természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos pozitív érzelmi viszony kialakítását.

Tárgyi eszközeinket és felszereléseinket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk az óvoda alapítványának bevételeit és nyertes pályázataink többletforrásait.

A nevelőtestület sokéves szakmai tapasztalattal, kiváló szaktudással, folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Gyermekeink különféle szociális háttérrel érkeznek, az évek során nőtt a hátrányos (HH), halmozottan hátrányos (HHH), a gyermekvédelmi esetek száma, a gyermekvédelmi munka jelentősége. A társadalmi élet változásainak következtében egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképesség-lemaradással, zavarral érkező, sajátos nevelési igényű, és az egészségügyi szokások hiányával érkező kisgyermek.

Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyermekek mindenek felett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Mottónk:

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.*

Ő azt hiszi, csak játszik,

De mi már tudjuk mire megy a játék,

Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven

eszű és tevékeny ember váljék belőle .” (Varga Domokos)

1.5. Jövőképünk

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet: biztonságot, vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfelelt játékkal tölthetnék, kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvónők irányításával.

Gyermekképünk

Abból a tényből indulunk ki, hogy a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Továbbá azt is tényként kezeljük, hogy a személyiség szabadkibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Azt gondoljuk, hogy mindezek teljesülését szem előtt tartva gyermekeink szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségben. Tisztelik a velük foglalkozó felnőtteket, bizalommal fordulnak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődők, sok-sok tapasztalattal felvértezettek. Képesek együttműködni társaikkal, az alá és fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására. Tevékenységeik során megfelelő kezdeményezőképeséssel, alkalmazkodóképességgel, aktivitással rendelkeznek. Szívesen és ügyesen mozognak, szeretik és örömmel végzik a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartás-és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudóak, szeretik és védik a természetet.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik évétől az iskolába lépésig. Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó biztonságos környezetével, szeretetteljes, mindenkit maximálisan elfogadó, családias, bizalmat árasztó légkörével, elsősorban a szabad játék mindenek felett álló személyiségfejlesztő erejével, a kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztésével biztosítja a gyermekek fejlődésének optimális feltételeit, pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakítását. Óvó-védő-szociális-nevelő-személyiségfejlesztő funkcióival közvetetten segíti az iskolai közösségben való beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások kialakítását. Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű-az életkornak és fejlettségnek megfelelő –tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra, a tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről. Kiemelten kezeljük a különböző szociális, kulturális, nyelvi hátrányok kompenzálását. Változatos tevékenységi formák biztosításával a gyermeki személyiség sokszínű és differenciált fejlesztését valósítjuk meg, különös támogatásban részesítve a hátránnyal küzdőket (HH, HHH, SNI, BTM gyerekeket) az inkluzív szemléletű integrált nevelés pedagógiai eszközrendszerével.

Bár óvodánkban jelenleg nincs ebbe a csoportba tartozó gyermek, de beiratkozása esetén mindent megteszünk annak érdekében, hogy a hozzánk beiratkozó nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermek óvodai nevelésében helyet kapjanak olyan módszerek, amelyek segítik az e körbe tartozó gyermekek a kisebbségi önazonosságának

megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A gyermekek és szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve (IMIP) a gyermek érdekeit figyelembe véve alakítjuk az óvoda arculatát, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyerekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

2. Helyi óvodai nevelési programunk alapelvei és a fejlesztés célja

2.1. Alapelveink:

- ❖ A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.
- ❖ A gyermekeket olyan fejlődő személyiségnek tekintjük, akinknek sajátos életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- ❖ Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- ❖ Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- ❖ Egyéni különbségeket toleráló légkörben adunk esélyt minden gyermek erősségei felismerésére, sikerélményeire.
- ❖ Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket, bármely pedagógiai intézkedésnek a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alapozását.
- ❖ A gyermekek differenciált egyéni fejlesztését a csoport, a közösség kereteink belül valósítjuk meg.
- ❖ Az életkori sajátosságokat, egyéni érési ütemet figyelembe véve alapvető jelentőségűnek tartjuk a játéktevékenységet, játékosságot, tapasztalatszerzést, élményhez juttatást, a gyermekek mozgásigényének kielégítését.
- ❖ Tiszteletben tartjuk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.
- ❖ Óvodánkban gyermekeinket az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- ❖ Mindenkor és minden helyzetben figyelembe vesszük a gyermekek érdekeit, tiszteletben tartjuk, megerősítjük jogaikat, emberi méltóságukat.
- ❖ Az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekszünk.
- ❖ Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának tiszteletben tartását hangsúlyozzuk.
- ❖ Az együttgondolkodás, optimizmus, gyermekszeretet, elkötelezettség és a jövő iránti felelősség hatja át munkánkat.

2.2. Óvodánk nevelési célja

A (2,5)3 – 7(8) éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- ❖ **a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés a sikeres iskolai beilleszkedéshez testi, lelki, és szociális készségek és képességek kialakítása;**

- ❖ **kommunikációs készségek és képességek kialakítása:** a gyerekek tudjanak a felnőttekkel, társaikkal kapcsolatot teremteni, kommunikálni, bátran használják az elsajátított kommunikációs technikákat;
- ❖ változatos tevékenységek során **kooperációs készségek és képességek kialakítása:** /kezdeményezőképeség, alkalmazkodóképesség./ legyenek önállóak, váljanak képessé az alá-fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására;
- ❖ **a gyermekek egészséges életvitelének kialakítása, testi fejlődésének elősegítése:** tudják alkalmazni a megismert egészséges életmódhoz tartozó szokásokat, ismerjék a betegség megelőzés módjait, szeressék a mozgásos tevékenységeket.;
- ❖ **a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása;**
- ❖ a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek integrálásával, a hátrányos (HH), halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek hátrányának csökkentése, kompenzálása az integrációs és képesség-kibontakoztató pedagógiai rendszer segítségével, a beilleszkedési és magatartási zavarral, részképesség-gyengeséggel, zavarral küzdő (BTM) **gyermekek differenciált, egyéni fejlesztésével esélyegyenlőség biztosítása;**
- ❖ a gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek –**tehetséges**-ellátását is)
- ❖ szükség esetén **felkészülés a migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelésére.**
- ❖ **a gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítésének megalapozása.**

3. Helyi nevelési programunk feladatrendszer

3.1. Az óvodai nevelésünk fő feladatai

- az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása,
- érzelmi nevelés, társas kapcsolati készségek, képességek kialakítása, gyermekek közötti különbözőségek elfogadására való nevelés,
- a gyermekek megismerése, az egyéni érési ütem, sajátos nevelési igény, szociális hátrányok (hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, tehetséges) és az életkori sajátosságok figyelembe vételével készségeik, képességeik fejlesztése;
- kommunikáció gyakorlására alkalmas helyzetek teremtése: „beszélő környezet”, helyes minta- és szabálykövetés biztosítása;
- játéktevékenységek, csoportos és mikro csoportos tevékenységek, egyéni megbízatások során kooperációs képességek fejlesztése;
- a gyermekekben lezajló belső biológiai, élettani és pszichés folyamatokhoz, az egyéni szükségletekhez igazodó feltételrendszer biztosítása: egészségügyi szokások kialakítása, edzettség, állóképesség fokozása;
- közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása során a szokás- és normarendszer megalapozása (erkölcsi, akarati tulajdonságok) fejlesztése.

3.2. Az egészséges életmód alakítása

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve, vagy kioltva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét. Meghatározónak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, mely időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremti a stressz-mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, a gyermekek számára is kiszámítható légkört.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását.

Feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás. Az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, óvása, megőrzése, szervezetük edzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stressz-mentes és biztonságos környezet megóvására irányuló szokások alakítása.
- A környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása,
- szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód alakításának területei

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez. A WC használatával kapcsolatos tevékenységek figyelemmel kísérése, támogatása, szükség szerint fizikai segítség nyújtása sértheti a gyermek intim szféráját, ezért nagyon türelmesnek, megértőnek kell lennünk.

A testápolás terén akár a kéz, akár az arc megérintése szintén válthat ki elutasítást a gyermek részéről, amit el kell fogadnunk, nem szabad tolatkodóan viselkednünk. A papír zsebkendő használatával kapcsolatosan felhívjuk a gyermekek figyelmét annak anyagára, hulladékként való kezelésére. Az öltözködésnél fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és öltözködés összefüggéseinek felismertetése, egymáshoz igazítása. Minden korosztálynál fontos a fogápolás szokásainak megalapozása.

Az **önkiszolgáló feladatok** elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat. Az óvónő, dajka bemutatja, megismerteti és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését. Mivel

minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megszervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, megőrzését, edzését. A testi nevelés, egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított. Ehhez rendelkezésünkre áll egy szép udvar (nagy füves játéktérrel, többfunkciós, esztétikus, biztonságos játékokkal, sportszerekkel), valamint az óvoda épületén belül egy jól felszerelt tornaszoba.

Mozgás

Fontosnak tartjuk mozgás közben a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözetet a szabadban és a csoportszobában egyaránt. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását. Az óvodapedagógus és a dajka közös feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez. Évszakonként sétákat, közeli kirándulásokat szervezünk, megismertetjük gyermekeinkkel a természet szépségét, a mozgás örömét.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (például gyermeknap, játékos családi sportversenyek), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést, a szabadidő hasznos eltöltését.

Levegőzés

A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Az óvónő törekedjen arra, hogy a mindennapok során lehetőség szerint a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék.

Pihenés

Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása – az altatás hangulatához illő mese, halk zene -, a gyermekek egyéni alvásiigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése. Friss levegő biztosítása, fűtés szezonban szükség esetén párologtató esetleg légzés könnyítő, lég-tisztító illóolajos méces használata. Az óvónő-dajka jelenléte a pihenés teljes idejében elengedhetetlen, a gyermekek nem maradhatnak egyedül, felügyelet nélkül.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

A gyermekek étrendjének összeállításában intézményünk is részt vesz. Az intézményi étkeztetésért felelős óvodapedagógus véleményét, javaslatait minden hónapban kéri a konyha éllemezésvezetője. Igyekszünk a gyermekeket a számukra eddig ismeretlen ételek ízével megismertetni (pl. krémlevesek), közvetve modellt nyújtva ezzel a családoknak is a

korszerűbb táplálkozás kialakításához. Ennek megvalósításához elsősorban tájékoztatjuk a szülőket az étlapról.

Preferáljuk a vitaminokban gazdag zöldségeket, gyümölcsöket, nem csak főtt formában, hanem nyersen is. A nyers gyümölcsökből, zöldségekből időnként a gyermekekkel közösen gyümölcs illetve zöldségsalátát készítünk.

Egészségvédelem, edzés

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. Ezenkívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés), a környezeti ártalmak kiküszöbölésére (energiatakarékos izzók, légszennyeződés csökkentése bokrosítással az udvaron, a csoportszobában megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia...)

Fontosnak tartjuk az anamnézis-felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, lázgörcs...) regisztrálását, figyelemmel kísérését, alapvető tennivalók elsajátítását, a gyermek fiziológiás szükségletének biztosítását, az egészségi állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtését.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását, a hibaforrások megszüntetését.

Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeinket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A gyermekek testi edzettségének érdekében lehetőség szerint minél több időt kell a szabadban tölteni, az időjárásnak megfelelő ruházatban.

Az egészséges életmód alakításából adódó óvónői feladatok

- A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék)
- A szokás-és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- A kialakított szokás-és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.
- Önállósági törekvések támogatása.
- A kulturális étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás, szalvétahasználat...)
- Az asztalterítés technikájára, esztétikumára való odafigyelés.
- A toalett használat intimitásának biztosítása.
- (2,5)3 éveseknek, illetve egyéni szükséglet alapján a toalettpapír használatában, a zsebkendő használatában segítségnyújtás.
- Elegendő mennyiségű toalettpapír használatára ösztönzés.

- A WC lehúzásának igényné alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A gyermeke a tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására serkentés.
- A gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszer alkalmazása, amennyi feltétlenül szükséges.
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerint segítségnyújtás.
- A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás, önállóságra nevelés.
- A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás.
- A szülők megismertetése a gyermek egészségét szolgáló ruházatának jellemzőivel: lehetőség szerint természetes anyagból készüljön, kényelmes legyen, gumírozása ne legyen túl szoros, a cipő tartsa a gyermek bokáját.
- A ruhák összehajtásának, az öltözőszekrényben való rendben tartásának megismertetése, elvárása.
- A gyermeke levegőzésének biztosítása mindennap, mínusz 10 fokig.
- A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése.
- Lefekvés után mesélés, majd testközeli jelenléttel, simogatással a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása.
- A gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, dokumentálása a csoportnaplóban.
- Lázas, hányós, hasmenése gyermek szüleinek értesítése, a gyermek elkülönítése, gondoskodás felügyeletéről, magas láz esetén fizikális lázcsillapítás elkezdése (borogatás) a szülők érkezéséig.
- Prevenációs és korrekációs testi, lelki, nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása, együttműködésre törekvés.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermek képes szükségleteit késleltetni.
- Szükségleteit képes önállóan kielégíteni.
- WC-zést követően a kislányok és a kisfiúk is szükség esetén használják a toalettpapírt.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mos, kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell segítséget kér.
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik.
- Ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik.
- Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.

- Az udvaron sem szemetel.
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban évszaktól függetlenül.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermek környezetéhez való pozitív viszonyának megalapozása az egész pedagógiai folyamat részeként valósul meg.

A környezettudatos magatartás egyfajta szemléletmód, melynek fontos eleme a felelősség. Egyéni és kollektív felelősség a bolygónkért, a szűkebb és tágabb társadalmi környezetünkért, egymásért. A környezeti erkölcs megalapozásának első szervezeti színtere az óvoda, az alapok lerakása, egy erős természettudatos értékrend közvetítése az óvodapedagógusok felelőssége.

Példamutatás, személyes elkötelezettség, módszertani kultúrát, empátiát vár el minden pedagógustól.

A környezettudatos magatartás kialakítását célzó tevékenységek áthatják az óvodai élet valamennyi színterét, szerves részét képezik valamennyi nevelési területnek.

Környezetvédelmi tapasztalatok biztosítása

Szellőztetés, udvari játék, séták, kirándulások alkalmával a környezetünkben lévő föld, víz, levegő megfigyelése, tapasztalatgyűjtés több érzékszerven keresztül. Szennyezett, tiszta fogalmak tudatosítása. Szelektív hulladékgyűjtés fontosságának hangsúlyozása.

Cél és feladatrendszer

Célunk:

- A környezettudatos magatartás alapjainak lerakása természetes környezetben, tapasztalás útján.
- A környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítását segítő attitűd kialakítása.
- A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- A környezetvédelem egy lépéseként a szűkebb és tágabb környezet tisztántartására vonatkozó szabályok tudatosítása.
- Szemléletformálás, ismeretbővítés.
- Családok életébe, értékrendjében épüljenek be a tudatos környezetvédelmi szabályok.
- A szabad játékban jelenjenek meg a szerzett ismeretek, szemléletformák egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.
- Az élővilág és környezet egymásra utaltságának tudatosítása.

A környezettudatos magatartásmegalapozása során adódó óvónői feladatok:

- Séták, kirándulások, gyűjtőmunkák során egyéni tapasztalatszerzés, ismeretbővítés lehetőségének biztosítása közvetlen és tágabb környezetünk növény és állatvilágáról.
- A természet szépségeinek felfedeztetése (színek, illatok, hangok, formák, élő és élettelen környezet).
- A környezetvédelemhez kapcsolódó tevékenységek, munkafolyamatok feltételeinek megteremtése (ültetés, gyomlálás, környezet tisztítása, öntözés, szelektív hulladékgyűjtés, pl. műanyag flakonok, használt elemek.)
- A családok bevonása a környezetvédelmi feladatokba, a gyermekekkel együtt végzett tevékenységek által. (pl. közös udvarrendezés a szülőkkel.)
- Ismeretek bővítése gyógynövényekről (gyűjtőmunka, tulajdonságaik, elkészítésük)
- Madármegfigyelések természetes környezetben.
- Településünk épületeinek megfigyelése, értékeink megóvásának feladatai.
- A szabad játékban megjelenő környezeti tapasztalatok újra éléséhez a feltételek biztosítása (nyugodt légkör, hely, idő, eszköz)
- A közvetlen környezet szépségének és esztétikumának megőrzése (csoportszoba élővilága, udvari növények.)
- .Matematikai tapasztalatok szerzése a természetben- formák, mennyiségek, szimmetria, relációk.
- A környezet megismerését és megszerettetését segítő tevékenység tartalmak közvetítése
- ábrázolás, zene, mozgás harmonikusan egymásra épül.
- Az óvoda minden dolgozója legyen tisztába a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez minden tevékenységében, nyilvánuljon meg. Ezáltal az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására,a közösségi, egészséges életvitelre.
- Az épületen belül az energiatakarékos szemléletmód közvetítése a gyerekek felé.
- Az óvodapedagógusok továbbképzésének képezze részét a környezettudatos neveléshez kapcsolódó szakmai megújulása. az óvodapedagógusaink folyamatosan gyarapítsák a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, amelyek alakítják a gyermekek és családtagjaik környezettudatos szokásait.
- Alakítani gyerekeink, családjaik érzelmi viszonyulását, értékrendjét a természethez, és képessé tenni a gyerekeket az együttműködésre, toleranciára, empátiára, a máság elfogadására.
- Érzelmi, cselekvési, környezettudatos magatartási minták megalapozása.
- Tapasztalataik segítsék a környezetben való eligazodást, az értékek védelmét, szülőföld, és az ott élő emberek megismerését, szeretetét, tiszteletét.

Az óvoda egészségvédő programja

Az óvodában folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítsük őket és megoldási stratégiákat adjunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljunk a személyiséget érő változásokra.

A teljes körű egészség fejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és a szervezeti működést a gyerekek és a szülők részvételét úgy befolyásoljuk, hogy a gyerekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet biztosítunk a gyerekek egészségéhez, biztonságához való jogaik alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbiakra terjednek ki:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, mozgás,
- a testi-lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné.

Cél:

Környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása

Egészséges életmód kialakítása (helyes táplálkozás, a mozgás szeretete, dohányzás, alkohol, drog nélküli élet legyen a cél.)

Tanulásszervezési és tartalmi elemek:

Az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása.

Környezeti és egészségnevelési témák.

Élményszerző napok rendszere.

Szabadon választható elemek:

Környezetvédelmi, egészségvédelmi akciók.

Részvétel egyéb programokon.

Pályázatok, versenyek.

3.3. Érzelmi nevelés, társas kapcsolati készségek, képességek kialakítása

Fontos feladat, hogy:

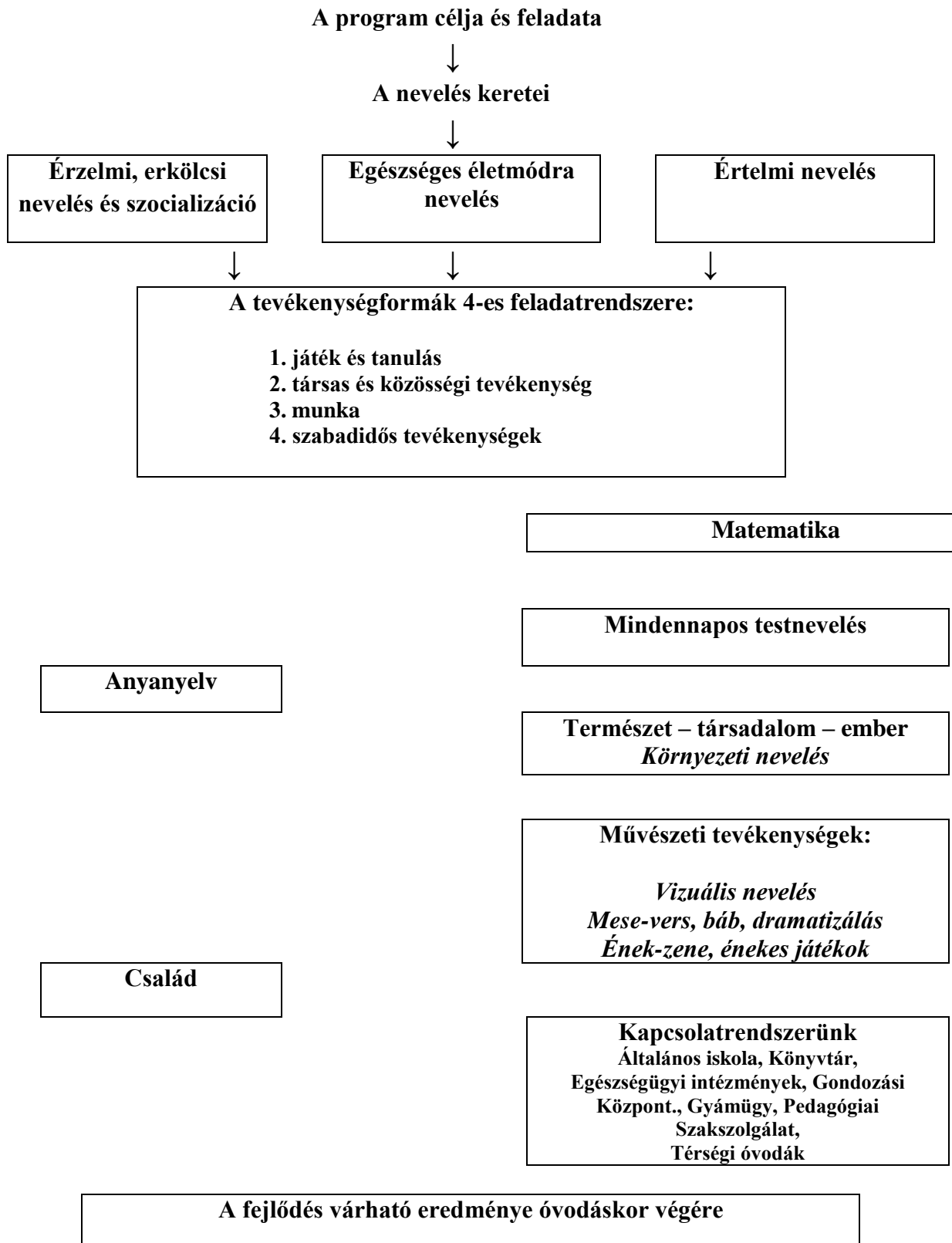
- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására.

3.4. Értelmi, anyanyelvi nevelés

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

3.3. A fejlesztés tartalma

3.3.1. Az óvodai fejlesztés rendszerábrája (a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program alapján)

A tevékenység központú óvodai nevelési program „Feladatrendszer” megfogalmazásakor az *Alapprogram* szellemiségét követi. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát.

3.3.2. A feladatrendszer elemei:

- ❖ **Játék és tanulási tevékenység**
- ❖ **Társas és közösségi tevékenység**
- ❖ **Munkatevékenység**
- ❖ **Szabadidős tevékenység**

3.3.2.1. Játék és tanulási tevékenység

Játéktevékenység

A játék fejlődése az egész gyermeki személyiség fejlődés tükré. A mozgás, a testséma, az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, a kommunikáció fejlődése mind a játékba ágyazódik.

A játék mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést tükrözi. Az egyszerű gyakorló majd utánzó játéktól vezet a szimbolikus játékon keresztül a szabályjátékok világába, de ez az út csak elvi hierarchia. A gyakorlójáték soha nem hal el, a szimbolikus játékok nagy időszakában már megtalálhatóak az egyszerűbb szabályjátékok. Az egyidejűségben rejlik a játék színességének titka, lehet valami nagymozgásos, tűnhetne gyakorlónak, de ugyanakkor szimbolikus és szabály által vezérelt is egyszerre.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása

Gyakorlójáték: fejlődik a gyermek nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.

Szimbolikus szerepjáték: alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei.

Konstruáló játék: alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.

Szabályjáték: fejlődik kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődésétől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától.

Az éntudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása a másik nézőpontjának megértése, előre történő figyelembevétele, szociális hatékonyság (modellnyújtás, modellkövetés), a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szociokognitív, azaz az értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó funkcióit.

A mi szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés kifejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet, és biztosítjuk a szabadjáték minden feltételét.

Az egyenlőtlen fejlődés, a mozgás, a percepció, a gondolkodás, a viselkedés részfunkciózavara, szindróma-együtteseinek fennállásakor a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciái erősítését támogatjuk. A feltételek kialakításával, a tevékenységek megszervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük fejlődését. Fejlődési hátrányaik megszüntetése a mi feladatunk, annál is inkább, mert a percepció és a gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskorra tevődik, ennek kompenzációja, korrekciója kisiskoláskorban már megkésetttség vagy az akadályozottság feloldásával való küzdelem.

A gyermek a játékban vérmérsékletével, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát, közeledik a játékok végtelen tárházának valamelyik számára kedves eleméhez. A gyermek idegrendszere pontosan szabályozza, hogy miből mit, mennyit, újat-e vagy a biztonságot nyújtó ismerttet preferálja az adott pillanatban. Játék közben szinte észrevétlenül tanul a gyerek. Ezért napirendünkben a rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezük a hangsúlyt, melynek jelentőségét a játékokra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő idő adja.

A játék lehet a gyermek szabad játéka és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében található

Szabad játék

Amikor az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában,
- játékeszközök megválasztásában,
- társak megválasztásában
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában,
- játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

Kezdeményezett játék

Amikor az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel

A gyermeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartsuk tiszteletben választását – jogában áll nem élni a felkínált lehetőséggel.

Alkotó pedagógiai légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számára.

A játéktevékenység célja:

- a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát, a tevékenységen keresztül a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása;
- érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása;
- szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

A játék támogatásából adódó óvónői feladatok

Feltételek biztosítása:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Ingergazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. Ez legyen áttekinthető, ügyeljen a játékok optimális mennyiségére és a játékok cseréjére.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása (pl. hopp-labda, mini-trambulin).

- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményeket előhívó tárgyakról való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

A játék támogatása:

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése, differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátás során.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyermektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés, egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermeke igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekében szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.
- Egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Örömmel, önfeledten játszik
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Építmény lemásolására képes.
- Képes élményei eljátszására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.

- Másokat is figyelmeztet a szabály betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás összekapcsolódik az óvodában, mivel a gyermek játék közben észrevétlenül tanul. Játékban a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelentkezik, a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja. Tevékenység közben rengeteg tapasztalatot szerez a tárgyi világról és az emberi viszonyokról. Az önfelelt játék kommunikációra ösztönzi. Ezáltal gyarapodik szókincse, tökéletesedik beszédtechnikája.

Játék közben egyszerre több érzékszervvel vesz részt a tapasztalatszerzésben. Ezért a játékot a tanulás „legfontosabb”, de nem kizárólagos színterének tekintjük.

A tanulás lehetséges formái:

- Utánzásos tanulás
- Minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás.

A tanulásnak és az értelmi fejlesztésnek is alapja a gyermeki kíváncsiság, melyet tevékenységekben gyakorolva újabb és újabb tapasztalatokat, élményeket, ismereteket gyűjtve felhasználhatunk a gyermeki képességek fejlesztésére. Az ismeretek teljesítményképes tudássá válása eredményezi a kompetens (hozzaértő) gyermeki személyiséget. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésben sajátít el. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése valamint értelmi képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) különböző élethelyzetekben gyakorolható. A képességek fejlesztése egyénre szabottan, differenciáltan lehetséges. Akkor lehet hatékony, ha egyes gyerekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel végezzük.

A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényéhez, egyéniségéhez, teherbírásához, képességeihez és a nevelő beállítódásához igazodó csoportszerkezet és tanulási keret megválasztását is.

A tanulás a nevelés egészén belül egyénenként, osztott és osztatlan csoportokban, kötött és kötetlen kezdeményezések, tevékenységek, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában történik.

A módszerek megválasztása a nevelő kompetenciájába tartozik, néhány rendező elv megfogalmazása mellett:

- szemléletesség, fokozatosság, folyamatosság elve;
- minél több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és cselekedtetés;
- kreativitás erősítése.

Célunk:

- Olyan tanulási helyzetek, szituációk teremtése, tevékenységek kezdeményezése, melyben a gyermek örömmel és önként vesz részt.
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tanulási tevékenységből adódó óvónői feladatok:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzások mintá és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel, megerősítéssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.

- Részképesség-gyengeség, lemaradás, illetve egyéb tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően felettek.
- A részképesség-gyengeséggel küzdő, tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

3.3.2.2. Társas és közösségi tevékenységek

Érzelmi és erkölcsi nevelés és szocializáció

A társas és közösségi tevékenység az óvodában a teljes nevelési folyamatot áthatja. A hatékony nevelő munka során nagyon fontos a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőtthöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért fontosnak tartjuk az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka kapcsolatában a pozitív érzelmi töltés, a pozitív attitűd megnyilvánulásait.

A gyermek „én-központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Ezt alapozzák meg a kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek.

Ezáltal minden gyermeknek lehetősége van:

- Kommunikálni társaival a közös tevékenység során, számos tapasztalatot szerezni az eredményes, kölcsönösen elfogadható kommunikáció formáiról, és kimunkálni saját hiteles és célravezető kommunikációs formáikat.

- Megtanulni a közös tevékenységek alkalmával, hogy hogyan viszonyuljanak társaikhoz a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez erősíti a pozitív viszonyulást, és jelentős mértékben elősegíti a szocializációt.
- Megtanulni a kritika mások számára elfogadható formában történő kifejezésének módját és a kritika elfogadását. A társaktól érkező pozitív visszajelzés egyben önerősítő, önbizalom növelő hatásával hozzájárul a személyiség kibontakoztatásához.
- Észrevenni, hogy a közös tevékenységben együttműködő társak sokféle színes egyéniségek, egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeiket képviselők.
- Megtapasztalni, hogy egy problémának több megoldása is lehet, attól függően, milyen szempontból közelítjük meg.

Célunk:

- Erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- A figyelem ráirányítása a természeti és emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre tiszteletére és megbecsülésére nevelés.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása.
- Kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatás.

A társas- és közösségi tevékenységek során adódó óvónői feladatok

- Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása.
- A csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, hangulatos, esztétikus, biztonságos berendezése.

- Személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzása, odafigyelő magatartása.
- Spontán szociális tanulásban a komplex viselkedésminták beépítése a gyermeki viselkedésbe.
- Környezetvédelmi viselkedési és magatartásformák alakítása.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.
- Erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának és döntésfejlődésének támogatása.
- Gyakorlat közeli helyzetek teremtésével az interperszonális kapcsolatok kialakításához szükséges készségek, képességek alakítása.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat” alakítása.
- Páros és kiscsoportos feladathelyzetek teremtése, kooperatív technikák alkalmazása.
- Szociometria készítése.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A konfliktushelyzet békés, mindkét fél számára elfogadható megoldásra inspirálás.
- A tehetséges gyermekek kibontakoztatásának támogatása.
- A lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása.
- A családdal való együttműködésre törekvés.
- Óvodába lépés előtt a család meglátogatása (anamnézis felvétele).
- Szükség esetén egyeztetett időpontban fogadó-óra tartás, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.
- Szülői értekezlet tartása.
- Rugalmas beszoktatás biztosítása.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermek ismeri a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát.
- A csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásában is érvényesíti.
- Szereti és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.
- Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- Szükség esetén segíti az arra rászorulókat.

- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség esetén felnőtt segítségét kéri.
- Érzelmeim, indulataim korának megfelelően tud uralkodni.
- A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- A közösség érdekében szívesen vállal kisebb megbízásokat, munkát.
- Alakulóban van feladattudata.
- Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Bátran, de kulturáltan mondja el véleményét.
- Igényes a saját tevékenységével szemben.
- Szívesen játszanak vele a többiek.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- Szívesen kommunikál.
- Érkezéskor, távozáskor köszön.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.
- Megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát.
- Képes társaival együttműködni.
- Türelemre, kitartásra képes.
- A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet és elfogadás elvén működik.

3.3.2.3. Munkatevékenység

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka, munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek és képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során. Törekszünk az értékteremtő lehetőségek többoldalú megvalósítására, mely lehet erkölcsi, esztétikai, szellemi, anyagi érték is.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek alakítása.

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A munka jellegéből adódó óvónői feladatok

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- Elegendő munkalehetőség biztosítása.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadásakor.
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás (ültetés, öntözés...)
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

Önkiszolgáló tevékenységek

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják az evőeszközöket, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködnél önállóak, tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Alkalomszerű munkák

- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóak.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

Közösségi munkák

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az evőeszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (pl. mosdó, öltöző, élősarok) és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában.
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák

- A szemetet az arra kijelölt tárolóban gyűjtik
  - Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.
  - A virágokat nem tépik le.
  - Szívesen ápolják a növényeket csoportszobában, udvaron egyaránt.
  - Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
-
- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
  - - az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
  - - az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek;
  - - az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a **különbözőségek elfogadására**.

3.3.2.4. Szabadidős tevékenység

A gyerekek többsége egész nap az óvodában tartózkodik. Napirendjüket úgy kell összeállítani, hogy legyen módjuk szabad tevékenységet folytatni, önállóan döntést hozni, idejükkel gazdálkodni.

A felkínált tevékenységek révén egyre több lehetőségük lesz társadalmi környezetük megismerésére, kooperációs és kommunikációs helyzetek megélésére, finommotorikájuk, mozgásuk fejlesztésére, személyiségük alakítására.

Azáltal, hogy kitágul a gyermekek élet- és mozgásteré, a szabadidős tevékenységek széles skálája tárul eléjük, fejlődik önállóságuk, kezdeményező készségük, döntési képességük. Javul a kapcsolatteremtő, kommunikáló képességük azáltal, hogy a megváltozott közegben más nevelőkkel, gyermekekkel kerülnek kapcsolatba. Önérvényesítésükhöz fel kell venni velük a kapcsolatot, és az ott érvényes normákhoz alkalmazkodni kell, együttműködésre kényszerülnek.

Amennyire lehetséges a csoportok közötti átjárhatóságot biztosítani kell számunkra. Nemcsak a délelőtt folyamán, hanem délután is van lehetősége a gyermekeknek az óvónők által felkínált lehetőségek (megfigyelések, társas játék, filmvetítés, bábozás, sport, mese-vers, barkácsolás, zene, tánc, stb.) közül szabadon választani.

Nemcsak a csoportszobában, hanem az udvaron is megvalósítható ez a sok fajta választási lehetőség, tevékenység, ami döntésre készíti a gyermekeket. A szabadidős tevékenységekbe alkalmanként a szülőket is bevonjuk (kirándulás, barkácsolás, vetélkedő, sport...)

Célunk:

- A gyermekek az egész óvodában és szűkebb társadalmi környezetükben mozogjanak otthonosan.
- A felkínált lehetőségekkel tudjanak szabadon élni és dönteni.

- A választott tevékenység során fejlődjön kommunikációs-, kapcsolatteremtő- és kooperációs képességük.

A szabadidős tevékenységekből adódó óvónői feladatok:

- Átjárhatóság biztosítása a csoportok között a délelőtti és a délutáni órákban is.
- A választásra felkínált tevékenységek listájának bővítése, időszakonként a változtatások lehetőségének és szükségességének átgondolása.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök biztosítása.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A gyermekek jól eligazodnak az óvoda helyiségeiben, az udvaron.
- Szabadidejük felhasználásáról képesek önállóan dönteni.
- Döntési helyzetekben fel tudják mérni igényeiket.
- Felszabadultan, bátran kommunikálnak és viselkednek az óvoda területén.
- A kész és általuk készített eszközök segítségével kreatív módon bővítik tevékenységeiket.

4. A komplex foglalkozások rendszere

Kultúraátadás

Az óvodapedagógus az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaihoz igazodva, természetes megnyilvánulásaira építve az emberiség, szűkebb értelemben a magyarság anyagi és szellemi értékeit adja át. A gyermeket egyszerre, egy időben érik a különböző élmények, tapasztalatok, ismeretek. Ehhez alkalmazkodva a leghatékonyabb fejlesztés a tevékenységekben összefonódó, összekapcsolódó kultúraátadás. Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre. A családdal való együttnevelés során az óvodapedagógus figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyerekek. Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, fegyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

4.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

4.1.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenység rendszernek, ezért kiemelt jelentőségű feladat.

Az anyanyelv fejlesztése elválaszthatatlan bármely tevékenységtől és nevelési feladattól. A kommunikáció és kooperáció legfontosabb eszköze a nyelv, amely óvodáskorban összefonódik a tevékenységekkel.

Az anyanyelv és kommunikáció alakulása szoros kapcsolatban van az értelmi képességek fejlődésével. Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a szabad játék által valósul meg.

Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermek lesz képes az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése. A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól. A jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik, vagy semlegesítik a szóbeli közlést.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs-helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtse lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások.).

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással s szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

A gyermekek beszédaktivitását teljes odafordulással, aktív figyelemmel és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdéseinkkel lehet ébren tartani. A tevékenységeket kísérő beszélgetések, a hétfői beszélgető körök, a nyelvi játékok, az ösztönző, valóban érdeklődő óvónői magatartás segíti a szókincsük bővülését, a beszédminőség alakulását.

Célunk:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- Kognitív képességek fejlesztése.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikhoz, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Az anyanyelvi fejlesztésből és nevelésből adódó óvónői feladatok

- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör teremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása.
- A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely későbbiekben élményként előhívható.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észrevetetése, megismertetése.
- A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Az egyéni érdeklődési kör figyelembevételre
- Figyelem-összpontosításra motiválás.
- A gyermeki kérdések megválaszolása.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- A gyermekek szókincsének bővítése.
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékban.
- A társ verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése.
- A nyelvi hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése.
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- Szakmai kapcsolattartása a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermeknek korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- Képes vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Figyelme korához képes tartós.
- Gondolkodására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- Szókincsé korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- A közölt információt megérti.
- A kommunikációt kapcsolatfelvételtre is használja.
- Bátran kérdez.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani.

4.1.2. Matematikai nevelés

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai nevelés szoros kapcsolatban áll az életre neveléssel. Sajátos színtere az óvodai tanulási folyamatnak. Meghatározó szerepet tölt be a gyermekek képességfejlesztésében, érzelmi, akarati tulajdonságok alakításában, a közösségi érzés formálásában. Az óvodapedagógusnak feladatai megoldásában építenie kell a gyermekkel való együttműködésre és a gyermeki aktivitásra. Olyan helyzeteket kell teremtenie melyekben a felfedezés, a tudás öröme fokozza a gyermek akaratát, önbizalmát, önfegyelmét, intellektuális érzelmeit. Alakítania kell ítélőképességét, tér – sík és mennyiségszemléletét. A matematikai nevelés tartalma elsősorban a természetben, játékban, élethelyzetekben valósuljon meg. Ne csak ismeretek alkossák, hanem a gondolkodást fejlesztő cselekvéses és gondolati tevékenységek. Tárgyak személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések, halmaz-képzések (kiválogatás, osztályozás, relációk, rendezés, irányított és szavakban történő összehasonlítás) Számfogalom előkészítése, alapozása (mennyiségek összemérése, halmazok összehasonlítása, összemérése, halmazok számlálható tulajdonsága: tőszám, sorszám, halmazokkal végezhető műveletek) Tapasztalatok a geometria körében (építések, tevékenységek tükörrel, tájékozódás térben és síkban). A módszerek megválasztását az óvodapedagógus dönti el. Általános szempont, hogy azt válassza, amelyik leghatékonyabban fejleszti a gyermeket. Döntésében vegye figyelembe a matematikai témát, fejlesztési területet, a gyermekek érdeklődési körét, fejlettségét, ismereteit, mozgáskészségét és igényeit. Egy-egy matematikai fejlesztési feladat konkrét megvalósulása, tartalma függ a kézbeadott eszközöktől. Ezek megválasztásához a matematikai tartalmat és a gyermek érdeklődési körét szükséges szem előtt tartani. Ilyen a tanulást segítő eszköz, lehet tárgy, mozgás, hang, különböző játék, személy és ezek kapcsolatai.

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül a beszédükbe

Célunk:

- Matematikai érdeklődés felkeltése.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok és ismeretek által a külső világ összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása tevékeny megismerése, azok alkalmazása tevékenységeikben.

- A matematikai szemlélet megalapozása során megszerzett tapasztalatokat, részképességeket, gondolkodási műveleteket önálló alkalmazása, a logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvónői feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazása, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásainak meghallgatása, a (helyes megoldást eredményező) sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel a megoldás segítése.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel.
- Matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok, és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

Előkészítő játékok tulajdonságok kiemelésére:

- Tárgyak felismerése egyes érzékelt tulajdonságuk alapján (tapintás, hallás, látás, ízlelés).
- Tárgyak szétválogatása szabadon (a gyermek „szempontjai” alapján ill. az óvónő által megadott szempontok alapján).
- Tárgyak sorba rendezése az óvónő által megadott rendezési szempontok alapján.

A számfogalom előkészítése megalapozása: összehasonlítások szabadon és irányítással:

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód párosításra, számlálásra, a több, kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségtől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.

Tapasztalatszerzés a geometria körében:

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot vagy hasonló fejlesztőjátékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban:

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép (szimmetria) érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusban is (térben, síkban).
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok (motívumok) olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetőek. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

Sikerkritériumok – a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Problémamegoldó képessége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.

- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent... fogalmakat
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni legalább 3 elemszámmal (ill. motívummal).
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes a részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről (szimmetriáról).
- Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni.

4.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

4.2.1. Természet – társadalom - ember

Környezeti nevelés – a külső világ tevékeny megismerése

A külső világon, környezeten értjük egyrészt a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok) másrészt a külső ember alkotta, épített környezetet (épületek, tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, környezetbarát szokások...)

Környezeti nevelésünk tudatformáló, tapasztalatokat és ismereteket gyűjtő, a gyermek környezethez kapcsolódó pozitív viszonyát alakító tevékenység. Azoknak a szokásoknak és magatartásformáknak a megalapozása, kialakítása, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják a gyermekek későbbi életviteléhez.

Környezettudatos, természetbarát életformára magával a mindennapi élettel tudunk nevelni. A közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődik majd a gyermekek érzékenysége, és alapozódik meg a természettel együtt élni tudó és a természetet védő ember szokása.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történéseken keresztül érvénysül. Kiemelt feladatként kezeljük a természeti és társadalmi környezethez való pozitív

viselkedési formák és magatartásmódok alakítását, mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy a családok nagy része erre nem fektet nagy hangsúlyt.

Célunk:

- A gyermek társadalmi gyakorlatra való felkészítése, a külső világ tevékeny megismertetése.
- A természet és épített környezet megismertetésével a gyermek sokszínű tapasztalathoz juttatása, készségek, képességek alakítása.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

A külső világ tevékenyen megismertetéséből adódó óvónői feladatok

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásánál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja, figyelembe veszi egyéni képességüket.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Megtanítja felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Meglátatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat.
- A környezet és természet rombolásának, pusztulásának példáit is megmutatja.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait.
- Környezetbarát szokások megalapozása (pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral...).
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- A csoportszobában lévő természetsarok alakításába bevonja a gyermekeket.
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.

- Terepgyakorlatokat szervez, ahol a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, az életközösségek megismerésére motivál, észreveteti a legapróbb növényt, rovar, a madarak hangját, más álatok neszeit.
- A terepgyakorlatokon, kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál (lehullott termések, levelek, csigaház...), felhívja a figyelmet a védett növényekre, állatokra.
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élnek.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermekeket.
- Múzeumlátogatást szervez.
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Tudja hol lakik, mi a pontos lakcíme.
- Tudja saját és szülei nevét
- Ismeri szülei foglalkozását.
- Tudja óvodája nevét.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismeri a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
- Ismeri a közvetlen környezetében található növények, állatok nagy részét.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.
- Felismeri a közlekedési eszközöket
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt terepgyakorlatokon, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.

4.2.2. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már kisgyermekkorban elkezdődik.

A művészeti tevékenységek célja, a gyermeki személyiségfejlesztése komplex esztétikai élmények, tapasztalatok által. A kisgyermekkor esztétikai nevelés komplex hatásrendszer. Általános feladat az esztétikai élmények iránti vágy megalapozása, az esztétikai szemlélet módszeres formálása. Az óvodapedagógusnak alakítania kell a gyermeki kreativitást: az alkotó gondolkodást és cselekvést. Tevékenységek által erősítenie kell az esztétikumot létrehozó és befogadó ember fejlesztését.

Mese – vers

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermeknek. A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel. A mese és vers mondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és játéknak egyaránt szerves része a bábozás-dramatizálás, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti elsajátíthatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

Tapasztalataink szerint a családokban túlburjázott a személytelen televízió, videó, DVD, számítógép játékot és mesélést helyettesítő szerepe. A médiák által közvetített műsorok válogatás nélkül kerülnek a gyermeke elé, ezzel fokozva feszültségüket, félelmüket, agresszivitásukat, és sok esetben helytelen mintát adnak. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánlunk népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket, melyből magunk is szívesen válogatunk.

Célunk

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.

- A szülők nevelési szemléletének formálása.

A mese-, verstevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása (elsősorban a magyar népi, ill. műalkotásokból).
- Az irodalmi élmény befogadáshoz szükséges hangulat kialakítása.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése.
- A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- Szívesen dramatizál, bábozik.
- Kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- Színház-, könyvtárlátogatás szervezése.
- Irodalmi művek ajánlása a szülőknek.
- A mesélés szerepének megismerttetése a szülőknek.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Örömmel várja a meséket.
- Képes kitartóan figyelni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, az epizódokat összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet.
- A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verset.
- Szereti a mondókákat.
- Képes rövid történeteket elmondani.
- Képes meséket, történeteket alkotni.
- Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.
- Javul a szülők mesélési kedve.

Ének, zene, énekes játékok

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei nyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös éneklés, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása a népi gyermekdalok, valamint Forrai Katalin: Ének az óvodában és a mai kortárs gyermekdalok (pl. Gryllus Vilmos dalos füzeté) alapján történik. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismertetésére is.

Célunk:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

A zenei nevelésből adódó óvónői feladatok

- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása (szüreti multság, farsang...)
- Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és harmonikus szép mozgás alakítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- Friss levegő biztosítása.
- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása, biztosítása.
- Az óvónő örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékokban, maga is élvez a tevékenységet.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek örömmel, szívesen játszik dalos játékokat.
- Bátran énekel, akár egyedül is.

- Korához képest tisztán énekel.
- Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.
- Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú...
- Mozgása esztétikus, ritmuskövető.
- Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett.
- Szívesen hallgat zenét.
- Képes érzékelteni az egyenletes lüktetést.
- Felismeri néhány hangszer hangját.
- Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat.

Vizuális tevékenységek

A vizuális nevelés az óvodai nevelés szerves része. Célja a gyermeki élmények és tapasztalatok rendszerére épülő és az egyéni érettségi szinthez igazodó személyiségfejlesztés. A személyiségfejlesztés komplex módon (testi, értelmi, szociális területen) fejti ki hatását. A vizuális tevékenységek fejlesztik az érzékelést, a látásélesség fejlődését. A forma, méret, és tárgyak elhelyezkedésének felfogása fejleszti a tér észlelést, a térben való tájékozódást – irányokat. Emlékképek felidézésével, a megfigyelt és elképzelt jelenségek „újraalkotásával” fejleszti az emlékezetet és a képzeletet. Az óvodapedagógus tudatos munkája nyomán fejlődik a gyermek szándékos és önkéntelen figyelme, szín – forma ismerete. Az alkotó – alakító cselekvés útján hatékonyan kell fejleszteni a gyermekek gondolkodását, problémamegoldó képességét, erősíteni a magasabb rendű érzelmek (esztétikai, intellektuális) megjelenését, fejlődését. A feladattudat, feladattartás fejlődését segíti a vizuális és munkatevékenységek összehangolása, a szokások korai alakítása.

Az ábrázolás, mintázás, kézművesség, építés területek tevékenységei által tökéletesednek a finommozgások, finomodik a szenzoros koordináció. Vizuális tevékenységekben a közös élmény hatásfokozó. Segíti a gyermekeknek önmagukról alkotott képének kialakulását (testséma, énkép) valamint a szociális érzelmek kiteljesedését. A kreativitás magas szintjének eléréséhez óvodás korban kell elindítani minden gyermeket. A fejlesztés tartalma (rajzolás, festés, mintázás, építés...) legyen a korosztálynak mindig megfelelő.

A különböző anyagokkal, technikákkal való ismerkedések bővüljenek vizuális játékok megismerésével is. Ezek a játékok kitűnően fejlesztik a gyermeki képességeket (belelátás, összeállító – rekonstruáló, megfigyelést fejlesztő képességek).

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Célunk:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítás.
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- Ismerjék meg az alapvető vizuális technikákat, az eszközök használatát.
- Helyes ceruzafogás elsajátítása.

A vizuális nevelésből adódó óvónői feladatok

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra
- Megtanítja a vizuális tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, kézmosás...
- A higiénias szokások betartását figyelemmel kíséri.
- A (2,5) 3-4 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáit, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- A 4-5 éves gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, gyöngyfűzés (az ügyesebbeknek :egyszerűbb fonás, varrás) alapjait.
- Az 5-6-7(8) éves gyermekeknél a képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti (pl. mozaik, kollázs, nyomatok), és megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- A gyermekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja
- Ösztönzi a gyermeket a színek széles skálájának használatára.
- Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy- inspiráló eszközzel segíti.
- A 6-7(8) éves gyerekeknek saját eszközei legyenek.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.
- Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- Odafigyel a helyes ceruzafogásra.
- A mintázási kedvet különféle természetes anyagokkal, kiegészítőkkal növeli.

- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Bátran szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni
- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.
- Ismeri a hat alapszínt, és azt bátran használja.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő.
- Szívesen alkot közösen társaival, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.
- Ábrázolása kitartó.
- Alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára.
- Képes rácsodálkozni a szépre, képes esztétikai véleményt alkotni
- Térlátása korának megfelelő.
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

4.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

Mozgás, mindennapi testnevelés

Programunk lényeges eleme a gyermekek mozgásfejlesztése. Kiemelten kezeljük a prevenciós és korrekciós testi nevelést. A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a csoportszobában, tornaszobában, és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A mozgásfejlesztés célja:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgás készség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- A tervezet, szervezett, irányított testnevelési játékokkal a mozgáskultúra fejlesztése.
- Téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.
- A gyermekek szívesen és örömmel vegyenek részt a különböző mozgásos tevékenységekbe.
- Igénnyé, majd szokássá válják a mindennapi mozgás.
- Maguk is kezdeményezzenek mozgásos játékokat.

A mozgásfejlesztésből adódó óvónői feladatok

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- Mozgásos tevékenység lehetőségeinek biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- Tiszta, jó levegő biztosítása a csoportszobában és a tornaszobában.
- Az atlétikai játékokat lehetőség szerint az udvarra szervezze.
- A tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciál, figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Odafigyelés a gyermek optimális terhelésére.
- A mozgás anyagtól függően kézi szereket biztosít.
- Kiemelt prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgás fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma-fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika-fejlesztése, keresztcsatornák fejlesztése.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Ismeri saját testét, főbb testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Szeret futni, képes 50-100 métert kocogni.
- Korának megfelelően fejlett a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Tud biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós...).
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, babzsák, karika..).
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének elősegítése.

Az óvodai nevelés feladatai a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése terén:

- Felismerés, azonosítás, diagnosztizálás
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek
- A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A kiemelt figyelmet igénylőgyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülőgyermekekkel szemben.

5.1 A sajátos nevelési igényű-kiemelt figyelmet igénylő- gyermek óvodai nevelése:

Készült a 32/2012.(x.8.) EMMI Rendelet alapján.

Óvodánk az alapító okirat alapján a következő SNI-s gyermekek integrációs nevelését látja el.
-A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek, tanulók ellátása.
-A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, vagy súlyos rendellenességével küzdő gyerekek, tanulók ellátása.

Az óvodában történő együttnevelés, a Szakértői bizottság útmutatása alapján történik. A szakvéleményben megfogalmazott diagnózis alapján, speciális szakemberek bevonásával, egyéni fejlesztési terv szerint.

Cél :

- A gyermek önmagához viszonyított fejlesztése, segítése
- Az elvárásokat a sérülés jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.
- Az óvodai nevelés a sérült gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

Feladat:

- A befogadó környezet előkészítése, a gyermekek, a szülők, az óvodai dolgozók tájékoztatása.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása.
- A fejlődés zavarához igazodó szakember, gyógypedagógus stb. alkalmazása.
- Rehabilitációs, rehabilitációs egyéni vagy csoportos fejlesztés megszervezése. A fejlesztés szervezeti kereteit, módszereit, eszközeit a gyermek speciális szükségletei határozzák meg.
- Az óvodai nevelő team munka.
- A család és az óvodai szakemberek együttműködése, segítség a hátrányok leküzdéséhez.
- A szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte.
- Rugalmas napirend.
- Az óvónők részvétele az óvodai integrációt segítő tanfolyamokon, továbbképzéseken.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket.

- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon, kezdeményezett fejlesztő játékokban.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

5.2.Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő – kiemelt figyelmet igénylő- gyermek nevelése.

A köznevelési Törvény értelmében BTMN-es gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél :

- A kommunikációs szándék tudatos megvalósítása.
- Sokoldalú, prevenciós fejlesztés
- Kóros viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése.

Feladat :

- Szakértői vélemények áttekintése.
- A BTMN-es gyerekek szakszerű ellátásának biztosítása.
- Egyénre szabott fejlesztési terv készítése szakvélemény alapján.
- Továbbképzéseken való részvétel a fejlesztési tartalmak sokoldalú alkalmazásának érdekében.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A BTMN-es gyerekek képesek a közösségbe való beilleszkedésre, az iskolába lépésre.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket.
- Örömmel vesznek részt a foglalkozásokon, kezdeményezett fejlesztő játékokban.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

5.3. Tehetséges- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

A Köznevelési Törvény értelmében kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Cél :

- Olyan támogató környezet kialakítása, amelyben a tehetségigéretnek már az óvodai életszakaszban is felismerhetők, személyiségük komplex fejlesztésével kiemelkedő képességeik tovább fejleszthetők.
- A tehetségigéretnek gondozása váljon a mindennapok részévé, ezzel biztosítva a tehetségazonosítás folyamatosságát.

Feladat:

- A tehetségigéretnek erős oldalának fejlesztése.
- A gyermek tehetségével összefüggő gyengébb terület erősítése.
- Elfogadó, támogató légkör biztosítása.
- A tehetséges gyermek családjával szoros kapcsolattartás, megbeszélések.

Sikerkritériumok - a fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A tehetséges gyermek kiemelkedő képességei erősödnek, általános képességei olyan szintre kerülnek, amelyek alkalmassá teszik az iskola megkezdésére.
- Képes elfogadni a külső irányítást, képessé válik az együtt működésre.
- Fejlődik önkontrolja, teljesítményértékelése centrikusabb lesz.
- Akarati életét szabályozni tudja, képes a feladattartásra.

6. Az óvodai élet szervezése

Óvodánkban a nevelés csak a nevelőtestület által jóváhagyott helyi óvodai nevelési program alapján történhet és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

A gyermekek óvodába való felvétele az óvodavezető kompetenciája. Döntésénél figyelembe veszi a hatályos törvényi rendelkezéseket és a fenntartó által jóváhagyott létszámkeretet. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott

létszámhatárok figyelembevételével – beleértve a számított létszámmal vonatkozó előírásokat is.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekcsoportokat – lehetőség szerint- ugyanaz az óvónőpáros és dajka nevelje a beszoktatástól az iskolába lépésig.

6.1. Csoportszervezés

A helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján szervezhető homogén és heterogén, részben heterogén életkorú csoport is. A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész személyisége.

A heterogén, részben heterogén csoport esetén törekszünk az egymáshoz közel eső korosztály egy csoportba sorolására. Ezeknél a csoportoknál előnyös – éppen az életkori sajátosságok miatt – a köznevelési törvényben előírt minimális létszám megtartása, hiszen az óvodapedagógustól nagyobb figyelemmegosztást, differenciálási képességet, toleranciát, rugalmasságot követel. Szintén ez az elv érvényesítendő a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése esetén is.

A gyermekcsoportokat a mesékből, gyermekdalokból jól ismert állatnevekkel (szimbólumokkal) jelöljük: Katica, Vakond, Méhecske csoport.

6.2. A nevelés tervezése

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással kölcsönhatásban valósítjuk meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és fejlesztéseket. Így helyet kap a tervezésben a játék és tanulási tevékenység, társas és közösségi tevékenység, munkatevékenység és szabadidős tevékenység.

Az óvodában a tevékenységek alapritmusát az évszakváltás adja, melyeket ünnepek és hétköznapok tagolnak. Az óvónők a komplex foglalkozásokhoz tartozó műveltségi anyagot önállóan állítják össze csoportjuk ismeretének figyelembe vételével.

Havi nevelési tervet készítünk, így lehetőségünk nyílik a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására.

A csoportvezető óvodapedagógusok kompetenciájába tartozik eldönteni, hogy a nevelési év kezdetén mennyi időt hagynak az óvodához, csoporthoz szoktatásra, a gyermekek spontán

tevékenységekben, játékban való megfigyelésére, és mikor kezdik el a gyermekek nevelésében a komplex foglalkozások rendszerét alkalmazni.

Ajánlatos erre a feladatra a kisebb gyermekeknél minimum: 1, maximum: 2 hónapot; a nagyobbaknál minimum : 2 hetet , maximum: 1 hónapot biztosítani.

A heti ütemterv megírása egyben vázlat is, amelyben nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. A csoportokban folyó nevelő-fejlesztő munkával a szülők is megismerkedhetnek az öltözőkben található folyamatábrákról.

A nevelőmunka eredményeinek rögzítése

Minden hónap végén kerül sor a havi nevelőmunkánk írásos értékelésére. Az értékelésben helyet kap a gyermekek játék, munka, tanulási tevékenységének, az anyanyelvi nevelés, a társas és közösségi tevékenységek és az egészséges életmódra nevelés elemzése. Az értékelésnél alapvető szempont az objektivitás és a realitás. A feltárt hiányosságokat a következő havi tervezésnél feladatként fogalmazzuk meg. A kitűzött feladatok megvalósításának eredményéről a szülőket is tájékoztatjuk.

A nevelési év végén minden óvónópáros részletes írásbeli értékelést készít egész éves nevelőmunkájáról, melyben a következő nevelési év fejlesztési javaslatait is rögzítik.

6.3. A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A havi nevelési-fejlesztési tervben meghatározott célok, feladatok és a hónap végére elért eredmények közötti viszonyítás adja az adott gyermekcsoport értékelését. Az értékelés során kitűnik a célok és feladatok megvalósulásának mértéke. Az adott gyermekcsoportból mennyien maximálisan, teljesen illetve egyáltalán nem érték el az általunk meghatározottakat. Ha egy bizonyos területen a sikertelenség magas százalékot mutat, az óvónőt figyelmezteti arra, hogy más módszerrel próbáljon eredményeket elérni. Az egyes gyermekek esetében ez az értékelés nem más, mint az **egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lapon** („Gyermektükör”- beszoktatás jellemzői, „Fejlődési napló”) megfogalmazott fejlesztési tartalom és a félévi illetve év végi eredmények közötti összehasonlító elemzés.

Az elemzés során kirajzolódik **az egyes gyermek** adott területen mutatkozó **fejlődési görbéje**, mely lehet:

- **magasan ívelő**

- **átlagos**
- **alacsonyan ívelő**
- **viSSzaeső.**

Az elemzés elősegíti a következő időszakra vonatkozó fejlesztésre váró feladatok megfogalmazását.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztése a DIFER-alapú fejlesztési terv alapján történik.

Gyermekeink fejlődését a „**DIFER programcsomag**” **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára c. eljárással** ellenőrizzük. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket 4 éves kortól évente kétszer (októberben és májusban), a többi kisgyermeket 5-6 éves korban. A gyermekek fejlettségének diagnosztizálását az erre kompetens (megfelelő végzettséggel rendelkező) szakemberek, óvodánk pedagógusai végzik.

Az ellenőrzés munkánk során minden nap jelen van. Az óvónők megfigyelik ellenőrzik a játék, tanulás, munkatevékenységekkel kapcsolatos szokásrendszerek betartását, a hiányosságokra felhívják a gyermekek figyelmét. A pozitív magatartást, megnyilatkozást kiemeljük, megdicsérik ezáltal értékeljük a gyermekeket. Ez is mutatja, hogy a gyermekek ellenőrzése, értékelése nem választható el egymástól.

A helyi óvodai nevelési program megvalósulását segítő szolgáltatások:

- a gyermekek logopédiai ellátása,
- a gyermekek pszichológiai ellátása,
- részképeség-gyengeséggel, zavarral küzdő, BTM-es, SNI gyermekek ellátása.

A szolgáltatásokat, szakembereket a kistérségi Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja intézményünknek.

6.4. A tevékenységi formák szervezési jellemzői

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

A program működtetése során az óvodáskorú gyermekek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet, és választhat a lehetőségek közül.

Az óvodás gyermekek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad

megválasztását. Követlenségként éli meg a gyermek, azonban **az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.** Ez a tevékenységi forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy pedagógiai ismereteit folyamatosan bővítse, ismerje a gyermekek egyéni szükségletét, aktuális fejlettségi szintjét, érzelmi állapotát, és ehhez igazítva differenciáltan előre tudjon tervezni. Tehát tudatosságot, nagyfokú szervezési készséget, áttekintőképességet és kellő kreativitást igényel.

A tevékenységek közül egyedül **a mozgásfejlesztést** célzó testi nevelést szervezzük **kötött formában.** Ennek indokai:

- a mozgás balesetforrás lehet, ezért az óvónőtől fokozott figyelmet igényel, ami párhuzamos tevékenységként nem megoldható,
- a testnevelési játékok sor- és csapatversenyei, a különböző fogó- és labdajátékok több gyermek egy időben történő részvételét igénylik,
- be van osztva, hogy a tornaszobát melyik nap vehetik igénybe az egyes gyermekcsoportok.

Természetesen, **a tevékenységi keretek megválasztása az óvodapedagógus kompetenciájába tartozik,** mivel **mindkét forma lehetőséget biztosít a differenciálásra és az egyéni fejlődési ütem figyelembevételére,** ő dönti el hogy az adott témát, anyagot, milyen formában, tevékenységi keretben kívánja feldolgozni.

6.5. A nevelés időkeretei: hetirend, napirend

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainkat.

A **hetirend** nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.

A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. A napirend tekintetében az udvarra történő kimenetel és bejövétel időpontjának meghatározása fokozatosan, elsődlegesen a korcsoport életkori sajátosságait figyelembe véve kerül kialakításra.

A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek játékát, ezért a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk.

A jól kidolgozott **napirend** a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessek. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

A szeptember 1-jétől május 31-ig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, étkezések rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszakra (június 1-jétől augusztus 31-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett napirend szolgál. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezhessék, közben legyen lehetőség a változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáiknak fejlesztésére.

Hetirend (minta)

	Napi 20 – 30 perc	Naponta: 5 – 35 perc
Hétfő	Mese – vers Mindennapi testnevelés	Élmények meghallgatása
Kedd	Mese – vers Mindennapi testnevelés	Természet – társadalom – ember
Szerda	Mese – vers Mindennapi testnevelés	Művészeti nevelés (ének – zene)
Csütörtök	Mese – vers Mindennapi testnevelés	Matematika
Péntek	Mese – vers Mindennapi testnevelés	Művészeti nevelés (vizuális nevelés)

Napirend (minta)

Tevékenységek Kezdeté	Tevékenységek vége	Tevékenységek időtartama	A tevékenység megnevezése
6 ⁴⁵	10 ⁰⁰	3 ¹⁵	Játék és szabadidős tevékenységek. Társas és közösségi tevékenységek. Mindennapos testnevelés. Munkatevékenységek. Testápolás. Reggeli.
10 ⁰⁰	11 ³⁰	1 ³⁰	Játék és tanulási tevékenységek. Egyéni képességfejlesztés. Levegőzés.
11 ³⁰	12 ³⁰	1 ⁰⁰	Készülődés az ebédhez. Munkatevékenységek. Testápolás. Ebéd. Testápolás.
12 ³⁰	14 ³⁰	2 ⁰⁰	Pihenés.
14 ³⁰	15 ⁰⁰	0 ³⁰	Ébresztés. Mindennapos testnevelés. Munkatevékenységek. Testápolás. Uzsonna.
15 ⁰⁰	16 ⁴⁵	1 ⁴⁵	Játék és szabadidős tevékenységek. Levegőzés. Folyamatos hazabocsájtás.

A napirendünkben jól megfigyelhető a négyes feladatrendszer elemei (játék és tanulási tevékenység; társas és közösségi tevékenység, munkatevékenység; szabadidős tevékenység), melyek a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, hanem egymást átszöve érvényesülnek. A napirendben meghatározott tág időkeretek biztosítják az óvónők pedagógiai önállóságát.

7. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot**. Úgy szervezze az óvodai környezetet – személyi és tárgyi feltételrendszert - , hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.

Az általános elvárások közül – tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetteljesség, következetesség – kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét. **Prevenációs munkájával próbálja megelőzni a gyermek veszélyeztetettségének kialakulását, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.** Mindezekből következik, hogy a gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik, munkájukat óvodánkban gyermekvédelmi felelős segíti.

Célunk:

- A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítése.
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Hátrányos helyzetű gyermek: Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek (fiatal felnőtt), aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy családba fogadó gyámról-önkéntes nyilatkozata alapján-megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a Szociális törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi

kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvántartott lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az fenti a)-c) pontokban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem.
- Szűkös lakáskörülmények: kis alapterületű lakásban több személy él együtt.
- Egészségtelen lakhatási feltételek.
- A szülők alacsony iskolai végzettsége, olyan szakképzettség, amelynek nincs munkaerő-piaci értéke.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkoholizmus, játékszenvedély...).
- Családszerkezetének felbomlása (egyszülős család, elvált szülők, állami gondoskodásból kikerült gyermek...).
- A beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza; a szülő vagy a gondozó a gyermek fejlődését nem biztosítja.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- Fizikai bántalmazás.
- A gyermek szexuális zaklatása.
- Szülői felügyelet hiánya.
- Elhanyagoló szülői magatartás.
- Rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság.
- Pszichés bántalmazás.
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás.
- Indokolatlan hiányzás az óvodából.
- Minimális jövedelem viszonyok.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése, családlátogatás.
- A szülővel való közvetlen viszony kialakítása.
- Szükség szerint környezettanulmány végzése.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése, tehetséggondozás.
- Rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- A nevelési év végén értékeli gyermekvédelmi munkáját.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A gyermekvédelmi pedagógiai munka koordinálása.
- Az óvodapedagógusok által feltérképezett gyermekvédelmi esetek jelzése az óvodavezetőnek.
- Kapcsolattartás a gyámüggyel, gyermekjóléti szolgálattal; szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele.
- Szükség esetén családlátogatás, környezettanulmány készítése.
- Jelzőrendszeri beszámoló, gyermekvédelmi munka tervezése, értékelése.

Az óvodavezető feladatai:

- Köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén gyermekjóléti szolgálatnál; hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása

vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása.
- Bizalomelví kapcsolat kiépítése a családokkal.
- A törvények és rendeletek naprakész ismerete, kollegák tájékoztatása.
- Étkezési kedvezmények biztosítása a törvényi jogszabályoknak megfelelően.
- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása.

Sikerkritériumok:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek időben megkapják a segítséget.
- A szülők bátran fordulnak az óvodapedagógusokhoz és az óvodavezetőhöz.
- Csökken a hiányzások száma.
- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

8. Az óvoda kapcsolatrendszere

8.1. Óvoda - család

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy **a gyermek nevelése elsősorban a család (szülő, gondviselő) joga és kötelessége. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.**

Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a **kölcsönös bizalom és tisztelet**. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet, mivel sajnos az elmúlt években a családok többségénél bekövetkezett funkcionális változások miatt az óvodára hárul a gyermekek fejlődésében történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel.

Óvodánk nyitott: lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján betekintést nyerjenek a gyermekek óvodai életébe.

Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkkal, szakmai felkészültségünkkel egyaránt példamutatóak legyünk, ezért **kiemelt feladatként kezeljük:**

- a szülőkkel való kapcsolattartás formáinak kimunkálását, igény szerinti módosítását,
- tartalmas együttműködés kialakítását az eltérő kultúrát képviselő szülőkkel,
- valamennyi szülői rétegben az érdeklődési körükhöz viszonyuló felvilágosító munkát, információcserét, érdekek és értékek egyeztetését.

Nagy hangsúlyt fektetünk azokra a kapcsolattartási formákra, melyek a család-óvoda átmenet okozta szorongás, félelem feloldását segítik. Lehetőséget biztosítunk az óvodai felvétel előtti ismerkedésre, az anyás illetve rugalmas, fokozatos beszoktatásra.

Megismertetjük a szülőkkel az óvoda helyi nevelési programját, házirendjét, az intézmény működési rendjét tartalmazó SZMSZ-t.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülő idejében megismerje, átlássa az iskola elvárásait az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében. Óvodánkban a szülők képviselőt a Szülői Szervezet látja el éves munkaterv alapján.

A kapcsolattartás formái

- A gyermek beíratása az első személyes kapcsolat felvétele.
- Összevont és csoport szülői értekezletek, igény szerint fogadó óra (egyéni eszmeforgatások)
- Családlátogatás, a családi nevelési szokások megismerése, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a korai és tartós beóvodázás elősegítése érdekében.
- Kettős mentorálás a családsegítő és gyermekvédelmi szolgálattal együttműködésben a korai beóvodázás érdekében.
- Közös ünnepek (Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja –évszázadi, Gyermeknap, Ballagás).
- Nyitott óvodai programok: a szülők részvétele az óvoda életében, különösen a korai és tartós beóvodázás elősegítése érdekében.
- Szülők klubjának működtetése különböző nevelési témákban.
- Közös kirándulások, sportprogramok.

Szem előtt tartjuk a továbbfejlesztés lehetőségeit, újszerű programok szervezésével a partnerkapcsolat folyamatos erősítése érdekében.

8.2. Óvoda-iskola

Az iskolával való kapcsolattartás célja az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése. A kapcsolattartást, az együttműködés módját az óvoda és iskola együttműködési megállapodás formájában rögzíti, a közös programokat együttműködési tervben fogalmazzák meg, az elért eredményeket dokumentálják.

A kapcsolat alapja a kölcsönös tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt. Fontosnak tartjuk az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolását, érdeklődést egymás munkája, problémái, eredményei iránt.

Az együttműködés, kapcsolattartás formái

- Kölcsönös látogatások (hospitálások), tapasztalatgyűjtés, nyíltnap: az 1. osztályosokat a tanév elején meglátogatjuk az iskolában, a leendő első osztályos tanító pedig a leendő iskolásokat látogatja meg az óvodában.
- Szalmai tanácskozások, megbeszélések, DIFER-mérés közös értékelése.
- Leendő első osztályosok látogatása az iskolában: ismerkednek a tanító nénivel, az iskolai környezettel.
- Évzáró, ballagási ünnepség: a leendő első osztályos tanító és az intézmény főigazgatója részt vesz az ünnepségen
- Tanévnnyitó: az óvoda épületéből az 1. osztályosokat a tanító néni és az óvó néni közösen kísérik át az iskolába.

8.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

Fenntartóval: A kapcsolat közvetlen módon, az valósul meg. A kapcsolattartó az intézmény vezetője. Az óvodát közvetlenül érintő programok, események, tájékoztatói kötelezettségek személyes beszélgetések, fórumok, értekezletek keretében illetve írásos formában történnek.

A fenntartóval való kapcsolattartás az intézmény menedzselése, a funkciók maradéktalan ellátása szempontjából elengedhetetlen. A törvények, rendeletek egyértelműen megfogalmazzák, hogy a település önkormányzata – fenntartói minőségben – milyen ellenőrzési, beszámoltatási kötelezettségeket róhat az intézményre. Ezeknek a kötelezettségeknek az óvoda igyekszik úgy eleget tenni, hogy teljes kép alakuljon ki az óvodai nevelésről, és a nevelés feltételrendszeréről.

Az köznevelési törvény néhány óvodásokat érintő speciális esetben a polgármestert, jegyzőt vagy a gyámügyi előadót jelöli meg „felelősként”. Ezeknél az eseteknél az óvoda – fenntartó konzultációja, a munka koordinálása elengedhetetlen.

A társadalmi környezettel való kapcsolattartás szempontjából meghatározó szerepük van a település hagyományainak, rendezvényeinek, ünnepeinek. Az óvoda része a településnek. Fontos tehát, hogy aktívan bekapcsolódjon a közéletbe. Az alkotó együttműködés, az információcsere, a sikerek – problémák elemzése elősegíti a pedagógusok, dajkák nagyobb anyagi, erkölcsi elismerését, megbecsülését.

A **pedagógiai szakszolgálatok** (Nevelési Tanácsadó, Tanulási képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság), az **egészségügyi szakszolgálatok** (védőnő, óvoda orvos, fogorvos), a **gyermek- és ifjúságvédelem intézményei** (gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügy) a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel segítik.

A kapcsolattartás formái: írásos szakvélemények, szűrő vizsgálatok, szakmai tanácskozások...

A **közművelődési intézmények** (színház, könyvtár, művelődési ház, múzeum) rendezvényeit a gyermekek érdeklődését és életkori sajátosságait figyelembe véve látogatják a csoportok pedagógus vezetésével.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a **szakmai szervezetek** által felkínált, meghirdetett szakmai képzéseket, programokat. Szívesen veszünk részt érdeklődésünknek megfelelő illetve a nevelési programunk kiemelt feladatainak megvalósítását elősegítő fórumokon, konferenciákon, továbbképzéseken.

A **tevékenységközpontú** óvodai nevelési programmal, adaptációjával dolgozó térségi **óvodákkal** munkaközösség keretében tartjuk a kapcsolatot. Programjainkat éves munkatervben rögzítjük, az elért eredményeket, a megvalósult közös tevékenységeket a nevelési év végén a munkaközösség vezetője (mely óvodánk pedagógusa) értékeli.

9. Intézményünk speciális szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

- Logopédia.
- Speciális fejlesztő foglalkozások.

A Nevelési Tanácsadó biztosítja a szakembereket (utazó gyógypedagógus-logopédus, fejlesztőpedagógus).

Nevelési időn túl szervezett térítésmentes szolgáltatások:

- Néptánc: óvodánkban a helyi Művelődésközpont néptánc-oktatói tartják a foglalkozásokat.
- Hittan: tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti, vallási meggyőződését, ezért lehetővé tesszük, hogy a helyi egyház képviselője (tiszteletes) által szervezett hittan-foglalkozáson az érintett gyermekek részt vegyenek.

10. Az óvoda hagyományos ünnepei

Az óvoda életében kiemelkedő jelentőségűek az időről-időre visszatérő közösségi események, az ünnepek. Személyiségfejlesztő hatásuk fontos, hiszen egy-egy ünnep, jeles nap, de főleg az ezt megelőző tevékeny várakozás, olyan erkölcsi tartalmat közvetít, amely a maga nemében pótolhatatlan.

Az ünnepek, akár természeti, akár társadalmi tartalmúak, akár a néphagyományban gyökereznek, kiemelkednek a hétköznapokból. Fontos azonban, hogy az óvodáskorú gyermek szintjén, természetes életmenetükbe ötvözve jelenjen meg.

Az óvodai ünnepek és hagyományok a nevelőmunka szerves részét képezik. A gyermekek időérzéke még fejlődőben van ebben az életszakaszban. Az ünnepvárás, az ünnepre való készülődés segíti az időben való tájékozódást.

Az ünnepek és hétköznapi váltakozása sajátos életritmust diktál. Emellett társadalmi normákat, szokásokat, értékeket sajátít el a gyermek. Azaz érzelmi töltet, ami az ünnepvárással együtt jár, észrevétlenül rögzíti az erkölcsi szokásokat, normákat. A társadalmi lényé válás folyamatának meghatározó sarkkövei az ünnepek, ha az a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő. Az együttlétre, szeretetre, a szimbólumokra és gesztusokra tevődik a hangsúly.

Az ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés fontos színtere. Az óvodai ünnepeknek elő kell készíteniük, bele kell simulniuk a családi ünnepekbe.

Az ünnepeknek, hagyományoknak fontos szerepe van az intézmény arculatának formálásában és az intézmény menedzselésében is.

A szokásokat, hagyományokat ápoló ünnepek mellett az óvodában a jelképek szintjén meg kell emlékezni a társadalmi ünnepekről is. Az ünnepélyek formáját, jellegét a nevelőtestület az éves tervben rögzíti. A társadalmilag elfogadott nagy ünnepek mellett fontos, hogy valamennyi csoportnak legyenek saját ünnepei, szokásai, hagyományai. Ennek rendkívül nagy a közösségformáló szerepe.

A gyermekek név- és születésnapja kiemelkedik a csoport ünnepei közül.

Hagyományos ünnepeink

- Mikulás
- Anyák napja – évváró
- Gyermeknap
- Ballagás

„Az okányi óvoda gyermekeiért” alapítvány kuratóriuma (2000-től) minden év tavaszán megrendezi Alapítványi estjét, melynek teljes bevételét az óvodába járó gyermekek személyiségfejlődéséhez szükséges feltételrendszer (játék-, sporteszközök fejlesztése, kirándulások támogatása, családi vetélkedők szervezésére...) használjuk fel.

Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek

- Advent-Karácsony
- Farsang
- Húsvét

Nemzeti ünnepeink

- Október 23.
- Március 15.

11. Személyi és tárgyi feltételek

11.1. Személyi feltételek

A közoktatási törvényben meghatározott felsőfokú szakirányú végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus tudatos, tervszerű alkotó munkája, melyet segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűddel; vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásának képességével;

differentiált nevelés iránti elkötelezettséggel, jó empátiás készséggel; gyermek-és családcentráltsággal, környezettudatos szemlélettel; jó kommunikációs és kooperációs képességgel képes hatékonyan ellátni.

Nevelőtestületünk tagjai megfelelnek ezen feltételeknek, biztosítva ezzel nevelési programunk megvalósítását.

Óvodánkban **6 felsőfokú végzettséggel rendelkező főállású óvodapedagógus** látja el a nevelő-fejlesztő munkát. Ebből 1 fő óvodavezető irányítja a nevelőmunkát a szakmailag és szervezetenként önálló intézményben.

Természetesen a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményei, az óvoda nevelési programja szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését.

Óvodapedagógusi szakképzettsége mellett 1 főnek van differenciáló-pedagógusi szakvizsgája. Ezenkívül 1 főnek van gyógypedagógiai-asszisztensi végzettsége, 2 fő rendelkezik PREFER, DIFER, 1 fő „Okoskocka” mérési jogosítvánnyal.

Tiszteletben tartjuk és támaszkodunk a nem pedagógus alkalmazottak munkájára (**3 fő szakképzett óvodai dajka, 1 fő pedagógiai asszisztens**), akik a nevelőmunka eredményességét segítik az óvodapedagógussal összhangban. Pedagógiai segítőtársaink (dajkák) rendszeres tájékoztatást kapnak nevelési elveinkről, a csoport illetve egy-egy gyermek értékeléséről, a kialakítandó szokás és szabályrendszerrel.

11.2. Tárgyi feltételek

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező minimális eszköz- és felszerelési jegyzékben foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása – elhasználódás miatt- és korszerűsítése azonban szükséges.

Az óvoda épületében 3 csoportszoba van (mérete megfelel a törvényi előírásnak) és 1 tornaszoba.

Az épületben található még:

- 3 gyermeköltöző
- 3 gyermekmosdó
- 1 nevelői szoba
- 1 vezetői szoba
- 1 elkülönítő
- 1 felnőtt öltöző
- 1 felnőtt mosdó
- 1 felnőtt WC + 1 felnőtt mozgáskorlátozott WC
- 1 mosogató helyiség
- 1 tálaló helyiség
- 2 szertár
- 1 egyéb raktár

Az intézmény összkomfortja, külső-belső esztétikája, karbantartottsága jó feltételeket teremt az idejövő gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk eszközrendszerét az intézmény költségvetéséből, szülők segítségével (alapszabvány támogatása), pályázatok útján biztosítjuk.

12. Érvényességi rendelkezések

A helyi óvodai nevelési program érvényességi ideje: **2014. június 26-tól visszavonásig.**

A helyi óvodai nevelési program felülvizsgálatának és módosításának indokai.

Kötelező.

- Jogszabályváltozás.
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése.
- Kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A helyi óvodai nevelési program nyilvánossága:

- Minden csoportban megtalálható.
- Egy példány az óvodavezető irodájában.
- A szülők részére készített rövidített változat az óvodai hirdetőtáblán

